

מסורת הש"ס

(א) מעילה(י.ע"ש,ב) צנזרות (א,ב) וסוקה טי דין, (ד) זיל צלזלור, (ט) ויקהל יגן, (י) נשיר לעצבן, (י) ונרסות כהג, (ח) רשיל מחק מינח אהל, (ט) סירא או בער,

תורה אור השלם

1 זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יקטא שבעת ימים: במדבר יט יד

2 ויפרש את האהלה על המשכן ויחם את מכסה האהל עליו מלמעלה באשר צוה יי את משה: שמות מ ט

3 ויעשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמודים: שמות כו טו
4 ויעשית מכסה לאהל ערת אילים מלמדים ומכסה ערת החשים מלמעלה: שמות כו יד
5 ונשאו את יריעת המשכן ואת אהל מועד מכסוה ומכסה התחש אשר עליו מלמעלה ואת מקדח פתח אהל מועד:

6 או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל מלאכת עור:

ויקרא יג מה
7 וכל אשר יפל יעל מרחם במוחם יקטא מקל כלי עץ או ברז או עור או שק כל כלי אשר יעשה מלאכה בזהם כפיין ויקא וטעד עד הערב וקחה: ויקרא יא לב

לעיו רש"י

רשור"ש. מפתחים.

מוסף רש"י

אהל אהל ריבה. אהלס טונא מנחי כפרשת פרה (טוכה כא).

תום' ישיגים

(א) הקסה מהר"מ מה גרץ אהל אהל צינה נלף מקי"ו מנחלש של עוים דלא טונא כנגעים טונא באלס המת שאלן חוטן כהל שסה דטמא כנגעים לא כיש ותי דהא קיימתי ללצל דר"א דלית ליה קי"ו מדעני כמון עור כהמה טמא וכו ותי דלית ליה קי"ו דרשי אהל אהל לדרכא אחריתא:

(ב) נחלה קלת דכל כלי עור דכתיב מנת וסכת ויר דלתי לדרכא אחריתא ולא לעור כהמה טונא דל"כ תקשי אמאי איטריך למתכונתו דלתי כג"ש דגדג ועור משרלס:

(ג) דלי על אהלס חיי יריעות שז משור על המשכן הייט על הקרשים דא אין איקרשים קרשים מנכן:

רבינו חננאל

במשכן כתיב זאת תהורה אדם כי ימות באהל וכתיב ויפרוש את האהל על המשכן, מה להלן שש ותכלת, והן צמר ופשתים, אף הכא צמר ופשתים, כיון דיליף אהל דטומאה מאהל משכן, בעי ר' אלעזר עור בהמה טמאה מהו שיטמא באהל המת. ומביעאי ליה תחש שהיה בימי משה טהור היה או טמא היה. ומפרש רב יוסף חנניא, לא הוכשרו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד. איני וואר"י נחמיה דומה כמין תלא אילן ותלא אילן טמא הוא. ושניין דומה לו שיש לו גוונים הרבה כמותו, אבל טהור הוא. רבה אמר עור בהמה טמאה דמטמאה באהל המת אתי בקי"ו כנגעים, דחניא היה לו לומר עור, למה כתב בעור, לרבות עור בהמה טמאה וישלקה ביד כהן שטמטמא כנגעים. קיצין מכולין, פי' כגון שנטל מזה העור רצועה ומהו רצועה וריבין ועישא אחר, מנין שטמטא כנגעים דיל או בכל מלאכת עור. פי' שלקה ביד כהן, כגון שהחזיק הכהן בעור לבדוקו ועודנו בידו ליקה בצרעת לאלתר. איכא למיפרך מה לנגעים שכן מיטמאין שתי וערב כו'. מה להצד השהו שבהן שכן טומאתן פחות מכוית הבגדים טומאתן כבגדים והשרץ כבערשה. אלא

במה מדליקין

ממשכן. דלא הוה ציה שום יונא מן העץ אלא פשתן כדכתיב^ט עשר יריעות שז משור: **שוורין**. קטור"ש בלע"ז דכתיב משור: **והוטן כפול ששה**. כדאמרינן צ"י בל לו דסדר יומא (דף ע"א): דברים שנאמר בהן שז חוטן כפול ששה. ואי קשיא כיון דיליף ממשכן כלים ואלס

שחתם גג הבית וכל שאר אהלס דלא דמו למשכן מנלן דמטמנו בספריי' מניא מנין לעשות שאר המאהילים כאהל אמרת מה מלורע הקל עשה צו כל המאהיל כו': **אף כלאן קרשים**. ואימא דעץ נמי איקרי אהל: **משכן קריו משכן**. כגון עשר יריעות שז משור ומשכן איקרי אהל דכתיב (שמות לו) את משכן אהל מועד: **דיני נמי**. דמכסה עורות לאו אהל ולענין טומאה נמי לא מקבל: **השפא עור כהמה טהורה**. כגון אילים מאדמים: **עשמי עשרה יריעות עוים** לאהל על המשכן דמשכן היינו עשר יריעות המחוצרות בקרסי זהב מלמעלה מהן אהל יריעות עוים ולמעלה מהן מכסה הטרות: **מאי קמיבעי ליה**. הא ממשכן גמר לה ר' (אליעזר) לעיל דריש שמעתי והתם טהורה היא דהוי למלאכת **משכן: מכסה אחד היס**. חזיו של אילים ותחיו של תחשים ולמעלה דקרא אחריוויי' כתיב דצין אילים צין תחשים היה מכסה אחד מלמעלה לאלה יריעות העוים: **תלא אילן**. חיה טמאה היא ומנומרת בגווינן: **אי דיני**. סיעתא היא: **ששש**. ששמה ציופיו בגווינן: **עור או בעור**. גבי נגעים כתיב או בעורס' והוה כלי למכתב או עור: **ושקס ציד כהן**. משהרואו ציד כהן נעשה נגע ומתחלה לא היה נגע: **קלץ מכוון**. מכל האמורים כפסוק וחיברן יחד: **שרלים** מטמאין כבערשה ומת בכוית ונגעים כבגדים והוא פחות מכוית: **אף חני אכיל אהל המס שעור טמא צו**. כדאמר לעיל מקיש עליון למחתון דקרוי אהל: ^ו**אחינה טעמאה כנגעים**. דהא למר ופשתים כתיב: מטמא

המת מוכאא דחניא ^ע**עור או בעור ריבה** ^ז**עור בהמה טמאה** וישלקה ביד כהן ^ח**הקיצץ מכולן** ועשה אחת מהן **מנין תלמוד לומר** ^ט**או בכל מלאכת עור ואיכא למיפרך מה לנגעים שכן שתי וערב טמא בהן אלא גמר משרצים דחניא עור אין לי אלא עור בהמה טהורה עור בהמה טמאה מנין תלמוד לומר** ^י**או עור ואיכא למיפרך מה לשרצים שכן מממאין כבערשה נגעים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השהו שבהן שעור טמא בהן ועשה עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אף אני אביא אהל המת שעור טמא בו ונעשה בו עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה אמר ליה רבא מברניש לרב אשי איכא למיפרך מה להצד השהו שבהן שכן טמאין בפחות מכוית תאמר במת שאינו מטמא אלא בכוית אלא אמר רבא מברניש אתיא**

איקרי משכן ויש לומר דלדי המשכן איקרי ולא משכן: **ריבה עור בהמה טמאה**. פירש רבינו שמואל דלהכי לאיטריך לרבווי עור כהמה טמאה כדקמני צת"כ (פ' תרוע) למר אין לי אלא מין כהמה דקה ונאכל כו' דומיא דלמר שהוא דוקא של כבשים מנין לרבות עור כהמה דקה ואין נאכלת כהמה גסה נאכלת ואין נאכלת עד שיהא מרצה עורות שרלים תלמוד לומר יי בעור בעור"ב ונראה דהא דנקט כהמה גסה נאכלת אגב אחריוי נקט דליהי לא צעיא קרא דהא כשמעמין ילפינן לענין טומאת אהל כל מין טהורה מאילים: **וישלךקה ביד כהן**. מפרש נמי רבינו שמואל דלאיטריך לרצווי משור דכתיב והגבד כי ייחיה צו נגע כרעת וגו' והנראה אל הכהן דמשמע דאס לא הימה צו נגע קודם שהרואו לכהן **טהור: שכן שתי וערב טמא בהן**. מה שאין כן צמת כדנפקא לן כפרק צמה אשה (לקמן דף סד). ^א**אלא גמר משרצים דחניא עור אין לי אלא עור של בהמה טהורה**. ואל"מ מנלן דליירי קרא בעור כהמה טהורה ויש לומר כמו כנגעים דהכא כתיב שק וה"ל מה שק מין כהמה דקה ונאכל כדמוכא צת"כ ולקמן דשק הוי דבר הצא מן העוים אף עור מין כהמה דקה ונאכל אע"ג דצת"כ מרצה אף שק הצא"ל מחזיר שהוא דבר טמא אפי"ה הוה אמינא דלא הוקשה עור אלא למשמעות דשק דהיינו^{טו} של עוים ולא הוקש למאי דמרצי כשק"ט לכך איטריך ריבוי. הרז פורת: **מה לשרצים**. וליכא למיפרך שיטמא מת כבערשה מקי"ו דהא כל שיעורים הס הלכה למשה מסיני וקשה לר"י וינלף"י מת משרלים כגזירה שז דגדג ועור"י" כדאמר לקמן כפרק צמה אשה (ג"ז ע"ט) ^{יז}**ואומר ר"י משור דג"ש דאהל אהל ממשכן** סתרה לה"כ לכך איטריך ריבוי ועור ו"ל דג"ש לא איירי"כ בטומאת אהל [המת] עצמו המחוצר:

שיהו שוורין, וחד לחוטן שיהא כפול ו', ומהנה יודע לנו כי כל בגד שכתב בהן שז העשויים במשכן היו שוורים וחוטן כפול ו', תאמר במת שאינו מטמא אלא בכוית. עיקר דילה בספרי הנוגע במת יכול כל שהוא וכו', אחר שרבה הכתוב מיצט, אמרו כוית מן המת טמא שכן היא תחלת ברייתו. ובמשנה במסכת אהלות בפרק ב' אלו מטמאין באהל המת כוית מן המת, (לא היה ביניהם הפרש והוא כבר פירשו בפרק ג' כוית מן המת פתחו בטפח והמת פתחו בדי' טפחים, ובתוספתא בראש סדר טהרות תומר בכוית (מוז) [מן] המת שכוית פתחו בטפח ומת פתחו בדי' טפחים, ובתוספתא דמגילה בפרק א' אין בין כוית מן המת למת אלא שכוית מן המת פתחו בדי' טפחים.

פרק שני שבת

בת.

ויפרוש את האהל וגו'. תימנה לר"י מנא ליה דלאי אהל היינו שז משור אימא היינו יריעות עוים דאשכחנא

בהדיא דאיקרי אהל דכתיב ועשית יריעות עוים לאהל על המשכן וכן משמע פשטיה דקרא ויפרוש את האהל דהיינו יריעות עוים על המשכן ^אדהיינו שז משור דכתיב

ואת המשכן תעשה עשר יריעות שז משור ויש לומר דדייק משור דקרא כתיב כהקמת המשכן וחשיב לעיל כסדר הקמתן דמתחלה נתן אלדנים (ואח"כ עמודים) ^ב ואחר כך הקרשים וכתיב אחר הקרשים ויפרוש את האהל"ה משמע היינו יריעות התחתונות שהם שז משור דהם תחלת הפרשה"ב ותימנה דלמאי לא יליף מהא דמשכן היינו יריעות שז משור דכתיב ואת המשכן תעשה וגו' ומשכן איקרי אהל דכתיב קרא משכן אהל מועד ושמה אהלי קרא סמך: **אם כן ג"ש מאי אהני ליה**. והא דאמר כל פותח טפח מציא את הטומאה היינו מקי"ו ממלורע כדיליף בספרי ודפירי' כקוטרס ואל"מ והיכי יליף נימא דיו כמלורע שלא יטמא אלא טומאת ערב ודווקא צעומד או ציושב ולא עוצרי' דתניא כמסכת נגעים ומיימי לה יושב יושב"ק דקדושין (ד' נג): **טמא יושב תחת האילן וטהור עובר טמא כו'** וי"ל דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא מקי"ו דמלורע דלית לן למילף אהל אהל ממשכן לענין למעט הצאת טומאה כשאר אהלס דלאו פשתן ולא ילפינן ממשכן אלא לטומאת עצמו אפילו מחוצר דדוקא פשתן ולא שאר יונא מן העץ ולענין אהל שאינו עשוי צדי אדם לרצי יהודה כפ"צ דסוכה

(דף כ"א. וסס) דלא מנינן למילף ממלורע דלא אשכחן ציה קרא לא למעט ולא לרבות ^ג ^ד אהל שאינו עשוי צדי אדם: **אי' מה להלן קרשים כרשי' בו'**. פירש כקוטרס דלף עץ יחא קרוי אהל וקשה לריצי"ל דהל"י דפנות אין קריות אהל אלא המכס' שז למעלה הוא קרוי אהל ומפ' דה"ק אי מה להלן קרשים' כהדי פשתן אף כאלן בטומאת אהל"י קרשים כהדי פשתן ואע"ג דאהל אהל ריבה לענין דלא צעינן שזורים ולכפול ששה וכן לענין דלא צעינן למר ופשתים יחד כי התם אלא אפילו פשתים ולא למר"מ מ"מ פריך דליהוי קרשים כהדי פשתים' דסתם אהל קרוי עס הכיסוי ועס הדפנות"ה: **ואין קרשים קריום משכן**. וקשה לר"י הא כתיב יהיה סרוח על לדי המשכן מזה ומזה לכסותו ואמר לקמן כהזורק (דף נ"ג): אמה של אלדנים אלמא דקרשים עור רבינו שמואל דלהכי לאיטריך לרבווי עור כהמה טהורה דהיינו עורות אילים, לפיכך היה אומר דאף כאן עור בהמה טהורה. כשיצ"ל. וי' עור בהמה טמאה באהל יעניצ"ל. וי' האמור בשניהם שהוא מופנה לג"ש. יעניצ"ל. וי' וינמא מזה להלן טמא אף כאן טמא, דהא גי"ש לגמרי דיינינן ומופנה משני צדדים הוא ואין משיבים עליה. יעניצ"ל. ודמיידי בעור בהמה טהורה. יעניצ"ל. כ"א לגישי דבגד ועור דשרצים, לא בעי למילפה בגי"ש. יעניצ"ל. כ"ב. אלא כמגע, ולא. מוס' ה"ל"ש.

רב נסים גאון

רב נסים גאון

אי מה להלן שוורין וחוטן כפול ו' אף כאן שוורין וחוטן כפול ו'. ותמצא עור עיקרו במס' דיומא בפרק בא לו כהן גדול (דף ע"א) ת"ר בגדים שאמרו בהן שז חוטן כפול ו' וכו', ואמרו קריו במה הוו שיתא חד לגביה דכיתא ניהו, וחד

אתיאי

שיהו שוורין, וחד לחוטן שיהא כפול ו', ומהנה יודע לנו כי כל בגד שכתב בהן שז העשויים במשכן היו שוורים וחוטן כפול ו', תאמר במת שאינו מטמא אלא בכוית. עיקר דילה בספרי הנוגע במת יכול כל שהוא וכו', אחר שרבה הכתוב מיצט, אמרו כוית מן המת טמא שכן היא תחלת ברייתו. ובמשנה במסכת אהלות בפרק ב' אלו מטמאין באהל המת כוית מן המת, (לא היה ביניהם הפרש והוא כבר פירשו בפרק ג' כוית מן המת פתחו בטפח והמת פתחו בדי' טפחים, ובתוספתא בראש סדר טהרות תומר בכוית (מוז) [מן] המת שכוית פתחו בטפח ומת פתחו בדי' טפחים, ובתוספתא דמגילה בפרק א' אין בין כוית מן המת למת אלא שכוית מן המת פתחו בדי' טפחים.

עין משפט ונר מצוה

פ **ב** **א** **ב** **ג** **מיי** **פ**^ה מהלכות טומאת מת הלכה יב:

פ **ד** **מיי** **פ**^ו מהלכות טומאת זרעת הל"ז: **פ** **ד** **ה** **מיי** **ש** **פ**^ז מהלכה יב:

הגהות הב"ה

(א) תוב" ד"ה ויפרוש וכו' דמתחלה מן אלדנים ואח"כ קרשים ואח"כ עמודים ובתיב אחר העמודים ויפרוש את האהל: (ב) ד"ה א"כ וכו' לא למעט ולא לרבות הפ"ד ופסאד נמחק:

גיליון הש"ס

גב' אמר רב יוסף א"ה היינו דהתענינן. עי' קדושין דף מו ע"א מוס' ד"ה אר"י:

מוסף תוספות

א. והי"ל לכתוב ויפרוש את המשכן וכתבי' ויפרוש את האהל על המשכן. למנ"ן. ב. ומקרא ספורס הוא, וה"ק, פירוש את האהל ויפרוש ערש המשכן, כלומר, פירש האהל דהוא משכן, כלומר יריעותו דשש, ופירש עליונא אהל אחר, יריעות העוים. למנ"ן. (ועי' מהרש"ל, ג. כמו בריבוי המת שהיו עוברים באכסדרה, ויש שם כלים, דמצורע עובר אינו מטמא באהל. מוס' סוכה כ"א. ד"ה יליף. ד. ציל פ"ק, וכו' מוס' סוכה כ"א. ד"ה יליף, וינמוס' ה"ל"ש. כ"א. ה. קרשים לא עשו מהן אלא דפנות ולא סכך. כשיצ"ל. ו. לדפנות. מוס' ה"ל"ש. ז. לא ליתמי. כשיצ"ל. ח. עד שיהו שם. כשיצ"ל. ט. והכי נמי אילן לרבווי פשתים אפי' בלא קרשים. מוס' ה"ל"ש. י. רגבי הך, לא שייך לרבות. מוס' ה"ל"ש. י"א. ולא רבה אהל אלא לענין שאר דברים. כשיצ"ל. י"ב. גי' מוס' ה"ל"ש: עור בעור. י"ג. דאפי' אם נגע במת אינו מקבל טומאה. כ"ש באהל. מוס' ה"ל"ש. י"ד. ששער. מוס' ה"ל"ש. טו. במת. מוס' ה"ל"ש. טז. בהמה טמאה, ובאהל גופי' דכתיב ב"י עור בהמה טהורה דהיינו עורות אילים, לפיכך היה אומר דאף כאן עור בהמה טהורה. כשיצ"ל. וי' עור בהמה טמאה באהל יעניצ"ל. וי' האמור בשניהם שהוא מופנה לג"ש. יעניצ"ל. וי' וינמא מזה להלן טמא אף כאן טמא, דהא גי"ש לגמרי דיינינן ומופנה משני צדדים הוא ואין משיבים עליה. יעניצ"ל. ודמיידי בעור בהמה טהורה. יעניצ"ל. כ"א לגישי דבגד ועור דשרצים, לא בעי למילפה בגי"ש. יעניצ"ל. כ"ב. אלא כמגע, ולא. מוס' ה"ל"ש.

